2024/2842

14.11.2024

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2024/2842,

23. oktoober 2024,

millega laiendatakse direktiivi (EL) 2024/2841 liikmesriigis seaduslikult elavatele kolmanda riigi kodanikele

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 79 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([1]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([2])

ning arvestades järgmist:

(1) Selleks et toetada puuetega inimeste vaba liikumise õigust ja parandada puuetega inimeste võimalusi reisida teise liikmesriiki või seda lühiajaliselt külastada, kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2024/2841 ([3]) ühtsete normide ja tingimustega raamistik, sealhulgas ühtne standarditud ja ligipääsetav vorm, Euroopa puudega inimese kaardi jaoks, mis tõendab tunnustatud puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele, et saada võrdsetel tingimustel kasutada kõiki eritingimusi või eeliskohtlemist, mida pakuvad avaliku sektori asutused või eraettevõtjad mitmesuguste teenuste, tegevuste või rajatiste puhul, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest, ning Euroopa puudega inimese parkimiskaardi jaoks, mis tõendab nende isikute tunnustatud õigust puuetega inimestele mõeldud parkimistingimustele ja -rajatistele muus liikmesriigis kui see, kus nad elavad.

(2) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 79 on sätestatud, et liidu eesmärk on tagada muu hulgas liikmesriikides seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike õiglane kohtlemine. Sellest lähtuvalt tuleks kehtestada õigusnormid, millega määratakse kindlaks õigused, mille puhul tagatakse direktiivi (EL) 2024/2841 alusel soodustatud isikute ja selliste kolmanda riigi kodanike võrdne kohtlemine.

(3) ELi toimimise lepingu artikli 67 lõike 2 kohaselt käsitatakse kodakondsuseta isikuid käesoleva direktiivi kohaldamisel kolmanda riigi kodanikena.

(4) Selleks et toetada võrdse kohtlemise, kaasamise ja mittediskrimineerimise põhimõtete järgimist, sealhulgas seoses rahvusvahelisest õigusest tulenevate asjaomaste kohustustega puuetega kolmanda riigi kodanike suhtes, kes elavad seaduslikult liikmesriigis ja kes ei ole direktiivi (EL) 2024/2841 alusel soodustatud isikud, ning selleks, et tagada nende puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse tunnustamine liidus, tagades seega ka selliste inimeste tegusa ja täieliku osalemise ühiskonnas liidu kodanikega võrdsetel alustel, on vaja direktiivis (EL) 2024/2841 sätestatud norme, õigusi ja kohustusi kohaldada puuetega kolmanda riigi kodanikele, kes elavad seaduslikult liikmesriigi territooriumil ja kelle puudestaatust või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õigust see liikmesriik on tunnustanud, ning kohaldataval juhul neid saatvatele või abistavatele isikutele, sealhulgas isiklikele abistajatele või abiloomadele. Näiteks peaks käesolev direktiiv hõlmama kolmanda riigi kodanikke, kes on nõukogu direktiivi 2001/55/EÜ ([4]) alusel ajutise kaitse saajad või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL)

([1]) ELT C, C/2024/1981, 18.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1981/oj.
([2]) Euroopa Parlamendi 24. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 14. oktoobri 2024.aasta otsus.
([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/2841, millega kehtestatakse Euroopa puudega inimese kaart ja Euroopa puudega inimese parkimiskaart (ELT L, 2024/2841, 14.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2841/oj).
([4]) Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

2024/1347 ([5]) alusel rahvusvahelise kaitse saajad, tingimusel et nad elavad seaduslikult mõnes liikmesriigis ja et asjaomane liikmesriik on tunnustanud nende puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele.

(5) Kõiki direktiivi (EL) 2024/2841 sätteid tuleks käesoleva direktiivi alusel kohaldada *mutatis mutandis* käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate kolmanda riigi kodanike suhtes.

(6) Kuigi käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriigis seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike liidus liikumist reguleerivaid kohaldatavaid liidu õigusnorme, saaks käesolev direktiiv eelkõige hõlbustada nende isikute liikumis- või reisimisõiguse kasutamist liidus, eeldusel et neil juba on selline liikumisõigus, tagades nende puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse vastastikuse tunnustamise kõigis liikmesriikides. Kui sellised kolmanda riigi kodanikud, kellel on Euroopa puudega inimese kaart või Euroopa puudega inimese parkimiskaart, liiguvad või reisivad seaduslikult liidus, saavad nad kasutada käesoleva direktiivi kohaseid vastastikku tunnustatud õigusi.

(7) Seepärast peaksid liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et direktiivis (EL) 2024/2841 sätestatud norme, mis reguleerivad Euroopa puudega inimese kaarti ja Euroopa puudega inimese parkimiskaarti, mis tõendavad vastavalt tunnustatud puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele, ning nende tunnustatud õigust kasutada puuetega inimestele mõeldud parkimistingimusi ja -rajatisi, võimaldades võrdsetel tingimustel kasutada eritingimusi või eeliskohtlemist seoses teenuste, tegevuse või rajatistega, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest, ning parkimistingimusi ja -rajatisi, mida pakutakse või mis on ette nähtud puuetega inimestele ning kohaldatavuse korral neid saatvatele või abistavatele isikutele, sealhulgas isiklikele abistajatele, olenemata nende kodakondsusest, ja abiloomadele, kohaldataks ka liikmesriigis seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike suhtes. See, et kolmanda riigi kodanikele antakse õigus kasutada eritingimusi või eeliskohtlemist või puuetega inimestele mõeldud parkimistingimusi ja -rajatisi samamoodi, nagu on ette nähtud direktiivi (EL) 2024/2841 alusel soodustatud isikutele, ei mõjuta õigusnorme kolmanda riigi kodanike liikmesriikide territooriumile lubamise kohta.

(8) Liikmesriike julgustatakse esitama direktiivi (EL) 2024/2841 kohaselt käesoleva direktiiviga hõlmatud puuetega kolmanda riigi kodanikele teavet keeles, millest nad aru saavad või millest arusaamist neilt mõistlikult eeldatakse.

(9) Puuetega kolmanda riigi kodanikel on suurem oht sattuda erinevat laadi diskrimineerimise ohvriks. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis on lisaks märgitud, et puuetega naiste ja tüdrukute suhtes esineb diskrimineerimise mitmeid vorme ning on ette nähtud, et osalisriigid peavad rakendama abinõusid, mis tagaksid neile kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik ja võrdse teostamise. Puuetega inimeste õiguste konventsioonis tunnistatakse ka raskeid tingimusi, mis on puuetega inimestel, kes puutuvad kokku mitmete või raskete diskrimineerimise vormidega rassi, nahavärvi, soo, keele, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, rahvusliku, etnilise, põlis- või sotsiaalse päritolu, varandusliku seisu, sünnistaatuse, vanuse või muu asjaolu alusel.

(10) Direktiivi (EL) 2024/2841 artikli 20 kohased komisjoni kohustused peaksid hõlmama ka käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid kolmanda riigi kodanikke. Kõnealuses artiklis osutatud komisjoni aruandes tuleks analüüsida ka spetsiifilisi ebasoodsaid olukordi, mis tulenevad intersektsionaalsest diskrimineerimisest, mida käsitatakse diskrimineerimisena, mis põhineb puude ning nõukogu direktiividega 79/7/EMÜ, ([6]) 2000/43/EÜ, ([7]) 2000/78/EÜ ([8]) või 2004/113/EÜ ([9]) hõlmatud muu põhjuse kombinatsioonil, pöörates erilist tähelepanu puuetega naistele ja tüdrukutele.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1347, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/95/EL (ELT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj).

([6]) Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT L 6, 10.1.1979, lk 24).

([7]) Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22).

([8]) Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16).

([9]) Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega (ELT L 373, 21.12.2004, lk 37).

(11) Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(12) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(13) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt laiendada direktiivis (EL) 2024/2841 sätestatud norme, õigusi ja kohustusi puuetega kolmanda riigi kodanikele, kes elavad seaduslikult liikmesriigis ja kes ei ole direktiivi (EL) 2024/2841 alusel soodustatud isikud, ning neid saatvatele või abistavatele isikutele, sealhulgas isiklikele abistajatele või abiloomadele, hõlbustades seeläbi ka nende võimalusi liikuda või reisida teistesse liikmesriikidesse, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda ühtsete normide ja tingimustega raamistiku loomise meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2024/2841 sätestatud norme, õigusi ja kohustusi kohaldatakse puuetega kolmanda riigi kodanike suhtes, kes elavad seaduslikult liikmesriigis ja kes ei ole nimetatud direktiivi alusel soodustatud isikud ning kelle puudestaatust või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õigust või õigust puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele on tunnustanud nende elukohaliikmesriik, ning neid saatvate või abistavate isikute suhtes, sealhulgas nende isiklike abistajate või abiloomade suhtes, kes on määratletud vastavalt nimetatud direktiivi artikli 3 punktides 4 ja 8.

Artikkel 2

Käesolevas direktiivis tähendab „kolmanda riigi kodanik“ isikut, kes ei ole liidu kodanik ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv ei mõjuta kohaldatavaid õigusnorme, millega reguleeritakse liikmesriigis seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike liikumist liidus.

Artikkel 4

Liikmesriigid võivad asjakohasel juhul võtta meetmeid, et võtta arvesse kolmanda riigi kodanike keelelisi erivajadusi, sealhulgas kasutades lihtsamini mõistetavat keelt.

Artikkel 5

Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate kolmanda riigi kodanike suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2024/2841 artiklit 20.

Artikkel 6

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 5. juuniks 2027. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates 5. juunist 2028.

2. Kui liikmesriigid võtavad vastu lõikes 1 osutatud normid, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 7

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 8

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourg, 23. oktoober 2024

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
eesistuja	*eesistuja*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.